

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-14-0510****Veda, spoločnosť, hodnoty: filozofická analýza ich vzájomných väzieb a interakcií**Zodpovedný riešiteľ **doc. PhDr. Mariana Szapuová, PhD.**Príjemca **Univerzita Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Katedra filozofie a dejín filozofie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

Inštitút filozofie, Filozofická fakulta, Univerzita Bonn, Nemecko

Inštitút filozofie, Filozofická fakulta, Humboldtova Univerzita, Berlín, Nemecko

Inštitút kresťanskej filozofie, Fakulta katolíckej teológie, Univerzita Innsbruck, Rakúsko

Filozofický ústav Akadémie vied ČR

Katedra filozofie, Filozofická fakulta, Masarykova Univerzita, Brno, ČR

Katedra filozofie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého, Olomouc, ČR

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

-

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Szapuová, M., Nuhlíček, M. et al. (2017): Medzi vedou a morálkou: perspektívy naturalizmu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Szapuová, M., Nuhlíček, M., Chabada, M. (eds.) (2019): Veda, spoločnosť a hodnoty. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Višňovský, E. (2019): Veda ako sociokultúrna praktika. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Nuhlíček, M. (2019): Problém hodnoty poznania. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Chabada, M., Szapuová, M. (2017): Ľudská prirodzenosť, rozum a emócie: Pohľad T. Akvinského a D. Huma. Filozofia, 72 (9), 698 – 710.

Szapuová, M. (2018): Fakty a hodnoty: k otázke hodnotovej neutrality vedy. Filozofia, 73 (9), 693 – 706.

Buraj, I. (2017): Tri možné modely vzťahu prirodzeného/biologického a politického/sociálneho. Filozofia, 72 (9), 685 – 697.

Greif, A. (2019): The Morality of Euthanasia. Organon F, odovzdané do tlače.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výsledky projektu sa môžu uplatniť v praktickej i teoretickej rovine. V praktickej rovine sa môžu využiť pri nastavovaní vedných politík, v hodnotení vedy a pri tvorbe etických kódexov vedeckých a akademických inštitúcií. V teoretickej rovine sa výsledky uplatnili v nadväzujúcom vyvolanom projekte (Naturalizmus ako univerzálny filozofický program), ďalej sa môžu uplatniť vo vytyčovaní smerovania ďalšieho výskumu v oblasti bioetiky a etiky vedeckého výskumu.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Dôležitým výsledkom výskumu je preukázanie neadekvátnosti dichotomického chápania vzťahu faktov a hodnôt, ako aj tradičného predpokladu hodnotovej neutrality vedy. Otázku, či je vedecké poznanie hodnotovo neutrálne, je potrebné preformulovať na otázku o tom, ktoré, prípadne aké sú tie hodnoty, ktoré vo vede operujú. Výskum zameraný na etické aspekty vedeckého výskumu v kontexte meniaceho sa spoločenského statusu vedy, na etické otázky súvisiace s využívaním výsledkov vedy, ako aj na mocenské stratégie, ktoré pôsobia na vedu a vo vede, preukázal komplexný charakter vzťahu vedy a morálnych hodnôt, na uchopenie ktorého je vhodné uplatniť perspektívu filozofického naturalizmu. Táto perspektíva umožňuje tvorbu koncepcií opúšťajúcich rámec klasického filozofického obrazu vedy tým, že do seba integruje reflexiu reálnych procesov tvorby vedeckého poznania a výsledky empirických výskumov fungovania vedy. Výskum tiež potvrdzuje, že ideál „čistej“, od moci nezávislej pravdy je nedosiahnuteľný a v súčasnosti aj nefunkčný. Na druhej strane, aj keď pripustíme, že vedecké poznanie je presiaknuté hodnotami, neznamená to, že veda sa stáva sférou subjektivismu, alebo že musíme rezignovať na vedeckú objektivitu. Objektivitu vedy totiž nemusíme chápať v (tradičnom) zmysle hodnotovej neutrality, ale dá sa o nej uvažovať aj tak, že sa s hodnotovou viazanosťou vedy nevyučuje. Objektivitu je možné spájať so sociálnym, intersubjektívnym a komunálnym charakterom tvorby vedeckého poznania, s praxou vedeckých komunít, a s pôsobením takých mechanizmov a procedúr, akými sú napr. kolegiálna oponentúra a kritika.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

An important outcome of the research is to prove the inadequacy of the dichotomic understanding of the relationship of facts and values, as well as the traditional assumption of the value neutrality of science. The question of whether scientific knowledge is neutral in value must be reformulated into the question of which or what are the values that operate in science. The research on ethical aspects of scientific research in the context of the changing societal status of science, on ethical issues related to the exploitation of the results of science, as well as on power strategies that affect science, has demonstrated that to grasp the complex nature of the relationship between science and moral values it is appropriate to apply the perspective of philosophical naturalism. This perspective allows the creation of conceptions exceeding the framework of the classical philosophical image of science, by integrating the reflection of real processes of the creation of scientific knowledge and the results of empirical research of science processing. The research also confirmed that the idea of a “pure”, power-independent truth is unattainable and at present also inoperable. On the other hand, even if we accept that scientific knowledge is infiltrated by values, it does not mean that science is becoming a sphere of subjectivism, or that we must resign from scientific objectivity. The objectivity of science does not have to be understood in the (traditional) sense of value neutrality, but it can also be viewed in such a way that it does not exclude the value-ladenness of science. Objectivity can be associated with the social, intersubjective and communal character of scientific knowledge creation, with the practice of scientific communities, and with mechanisms and procedures such as peer review and criticism.